

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

§. 1. De ædificandis Ecclesiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

causâ & absque potu. Et dicendum, licitam esse ex consuetudine, quæ in jejunijs magnam vim obtinet. Huius autem quantitas est, quam pro diversitate locorum & personarum consuetudo recepta tenet: nec enim eadem omnibus ob regionum & personarum diversitatem præscribi potest. Non licet tamen hanc collationem culam sumere mane aut meridie, cætera in vespere dilata, nisi subsit aliqua iusta causa: v. g. si iter aliquod sit suscipiendum, negotium peragendum, aut debilitas moram non patiatur.

5. Tertio denique consistit observatio jejunii in certa refectiois hora, quæ hodie ex consuetudine passim recepta est circa meridiem: non quidem quasi tunc necesse sit cibum sumere, cum postquam, & quidem cum majori merito abstinere toto die; sed quia non liceat ante illam horam notabili tempore cibum sumere. Quamquam probabilius sit, talem anticipationem, seposito contemptu, tantum veniale esse peccatum, *juxta* Innoc. Joann. Andr. Ancharan in c. 1. h. t. quia non violatur substantia jejunii, quæ consistit dumtaxat in abstinentia ciborum vitiorum & secundæ refectiois, sed solum circumstantia quædam accidentalis, quæ manente substantia jejunii, variari potest, & successu temporis magnam varietatem in Ecclesia habuit. Vide Covar. lib. 4. Var. resol. c. 20. ubi doctissime de jejuniarum quæ Ecclesia Catholica Christianis indixit, ordinatione & origine tractat.

TITULUS XLVII.

De purificatione post partum.

1. Lege Moysaica mulier post partum purificationem debuit.
2. Hodie id consilium est, non præceptum.

Quemadmodum jejunia ob devotionem & venerationem Sanctorum inducta fuerunt; ita & purificatio post partum inducta fuit ob reverentiam Ecclesiarum, * 1. Et quidem lege Moysaica mulier post partum

immunda habebatur; ideoque si masculum enixa esset, arebatur à templo triginta tribus diebus, si puellam, sexaginta sex, *Levit. 12. can. 1. Dist. 5.*

2. Cæterum lex illa Moysaica, quippe ceremonialis, per mortem Christi sive legem Evangelij abrogata fuit: & ideo hodie statim à partu mulier ætura gratias ingredi Ecclesiam potest, si voluerit; ac pœna, quam in partu patitur, vertatur illi in culpam, quasi in partu peccaret, *c. unico h. t. can. Si mulier Dist. 5.* Si tamen ex veneratione voluerit aliquid abstinere ab Ecclesia, devotio ejus non est improbanda, *d. e. unico.* Bonarum quippe mentium est, ibi culpas suas agnoscere, ubi culpa non est, quia sæpè sine culpa agitur, quod venit ex culpa, ut ait D. Augustinus. Unde etiam cum elurimus, sine culpa comedimus, quia ex culpa primi hominis factum est, ut iuriremus, *can. ult. d. Dist. 5.*

TITULUS XLVIII.

De Ecclesijs ædificandis vel reparandis.

§. I. De ædificandis Ecclesijs.

1. Ecclesia nomine quid hic veniat.
2. In Oratorijs præsentis Missam celebrare non licet.
3. Ecclesia de novo ædigi non debent sine auctoritate Pont. vel Episc.
4. Et nisi eis dos competens adsignetur.
5. Ecclesia nova ædificatione nasci non debet vicinis adibus.
6. Ne præjudicium inferri antiquæ Ecclesie.
7. Leprosi permittitur Ecclesiam propriam habere.
8. Item Episcopo Ecclesiam novam congruè ex rebus Ecclesie sue.
9. Episcopatus de novo institui possunt.

Præcedentibus Titulis actum est de Ecclesiarum sive templorum consecratione, earumque & Sanctorum veneratione: non

non abs re fuerit, si aliquid etiam dicamus de ædificandis & reparandis Ecclesijs. Nam & hæc cura ad Clericorum officium refertur, si vel loca quædam careant Ecclesijs de novo ædificandis, vel si eæ corruant, ut reparari debeant.

1. Ecclesiæ nomen Græcum est, & generale, significans quamlibet congregationem & conventum: itæm collectionem Christi fidelium, eamque unam sub uno capite, Catholicam seu universalem. Sumitur verò hic Ecclesia materialiter pro æde publica, divino cultui exercendo ac præcipue sacrificio Missæ auctoritate Episcopi deputata: vocaturque etiam Templum & Basilica, id est domus Regia, Weymsh. in *Analysi* 6. *Ad audientiam* 3. h. 1. n. 1. & 2. Nam sicuti non alij, quàm Deo sacriati Sacerdotes, possunt Missas cantare, sacrificium super altare offerre: sic nec in alijs, quam divino cultui mancipatis locis Missas cantare aut sacrificia offerre licet; nisi quis super hoc speciali privilegio munitus sit, aut summa coegerit necessitas, *can. Sicut de consecrat. Distinct. 1.* veluti si Ecclesia sit combusta: quo casu, donec ea restitueretur, in Capellis cum tabula consecrata celebrare interdum permittitur, *can. Concedimus ord. Distinct. 1.*

2. Hinc licet permittum cuiuslibet sit domi suæ habere oratorium, orationis causa, *can. Vnicuique 33. end. Distinct. dummodo in eo campana publicè exposita non pulsetur, c. Patentibus 10. inf. De privilegijs: non tamen ad sacrificium Missæ prælegendum; nisi sit oratorium ad divinum tantummodo cultum d. d. catur, & ab Ordinario designatum, ab eod. inque visitetur. Conc. Trid. Sess. 22. in Decreto De observandis & observandis in celebratione Missæ §. Neminem.* Alias si quis in Oratorijs, intra privatos patietes constitutis, absque consensu Episcopi celebrare præsumpserit, deponendus erit, *can. Clericos & similibus d. Distinct. 11.*

3. Nemini autem liberum est Ecclesiam de novo ædificare; in locis quidem exemptis citra auctoritatem Papæ, *can. Auctoritate de privileg. in 6. in locis vero Episcopo seu Ordinarij jurisdictioni subjectis absque auctoritate ipsius Episcopi, qui in loco existendæ Ecclesiæ vel per se vel per alium, crucem figat, atrium publicè designet, lapidemque primarium ponat: ab eo, qui ædificare intendit, prius consti-*

tuta dote pro luminaribus & ministris Ecclesiæ atque oneribus Episcopalibus persolvendis, *can. Nemo Ecclesiam d. Distinct. 1. Novel. 67. Vi nullus adificet &c. Tholosan. Partit. juris Can. lib. 1. tit. 4. cap. 5.* Quamvis sufficiat, si post constructam Ecclesiam etiam tacite consentiat Episcopus. Quod si Episcopus sine iusta causa consentire nolis, aut primarium lapidem ponere vel positionem ejus alteri delegare, compellendus erit auctoritate Superioris, *c. Nullus 17 sup. De jure patronatus, Pias. 1. p. cap. 2. art. 4. in princ.* Si præter consensum Episcopi, quis Ecclesiam construxerit, nec alteri noceat, destrui quidem illa non debet, sed iacturam patietur juris patrono debiri, Ecclesiæque cum dote sua iuribus Episcopalibus applicabitur.

4. Unicuique verò Ecclesiæ pro dote attribui debet mansus unus, liber ab omni servitute & onere temporali, id est prædium, quod sufficiat duobus bobus in anno ad laborandum, *c. 1. junctis Glos sup. De censib. Sin omnia dote Ecclesia extructa sit, nihilominus quæ extruxit dotis nomine rectè convenitur, c. Cum factis 8. sup. De consecrat. Ecclesiæ. aut in subsidium ad Episcopum consecratorem recurritur, arg. cap. 2. sup. De præbendis, Pias. d. locum. 3.*

5. Prospicere etiam oportet Episcopum diligenter, ut quisquis d. siderat ædificare Ecclesiam, id faciat pietatis intuitu, non quæstus cupiditate, *can. Si quis basilicam d. Distinct. 1.* Se ne vicinis ædibus noceatur, puta luminibus earum officiendo, aut non legitimum spatium relinquendo: nam licet religionis favor sit summus, tamen ad justitiæ romanæ revocari debet, ideoque novi operis innovatione facta ex vicinis ædibus sive jure sive injuria id quod extractum fuerit, diruendum est, *c. 1. & 2. inf. De novi operis nuntiatis.*

6. Viderendum etiam, ne ædificetur de novo Ecclesia, etiam Parochialis, in præjudicium antiquæ, *can. Quicumque 4. 4. xvi. q. 1. nisi forte ex iusta causa, juxta arbitrium Episcopi, veluti si Ecclesia parochialis ita creverit, ut una omnibus non sufficiat, vel ob nimiam distantiam aliquorum parochianorum qui sine mag. o. incommodo & difficultate Ecclesiam audire non possint, c. Ad audientiam 3. h. 1. aut si tam frequens sit populus, ut pluribus egeat*

orato-

oratorij & pastoribus, *cap. ult. h. t.* tum enim auctoritate Episcopi nova Ecclesia extrui potest etiam invito Reſtore: imò & portio competens ex proventibus Ecclesiæ antiquæ, si ea abunde arbitrio ejusdem Episcopi assignari novæ, *d. e. ult. Ad audientiam versic. quia igitur.* Conc. Trid. *Sess. 2. cap. 4. De reformat.* non obstante juramento, quod Episcopus antiquæ Ecclesiæ præstiterit de rebus ejus non alienandis, *d. e. ult.* si utique non ad sit modis dotandi aliunde, & id fiat sine præjudicio possidentis, ut declaravit Sacra Congregatio, teste Piaſec. *d. loco num. 2.* Vide Riccium *Decis. 554.* Imò si necessitas fuerit, potest Episcopus compellere populum ad subministranda novo Parocho ea, quæ sufficient ad ejus sustentationem, Concil. Trid. *d. e. 4.* Ubi etiam statuit, quod Episcopus in hujusmodi procedere possit tanquam Sedis Apostolicæ delegatus. Hoc tamen casu antiqua Ecclesia acquirit ipsa patronatus in novam, & ejus matrix dicitur *d. cap. Ad audientiam*, eique à nova honor exhibendus est: pars verò populi, quæ novæ Ecclesiæ supponitur, à jure prioris absolvitur, *can. Præcipimus xvi. q. 1.* Cæterum congruenter jam d. de Ecclesijs novis edificandis statuit Concil. Trid. *Sess. 25. cap. 3. De Regularib.* ne de cætero ulla Monasteria ac domus tam virorum, quam mulierum, & mendicantium, sine Episcopi, in cujus diocesi erigenda sunt, prius obtenta licentia erigantur, quæ de re vide Zyp. *De iure vot. novo lib. 3. Tit. De Regularib. n. 35.* ubi etiam notat Carolum V. anno 1520. 29. *Ordin. edixisse*, ne in Brabantia novæ Ecclesiæ aut Capellæ edificentur, sub præiæ edificatori infligenda & demolitionis, *juxta c. 1. inf. De operis nuntiat.* quodque, uti non oportet novos Ordines sine Pontificis auctoritate institui, ita Confraternitates & Collegia censentur illicita, quæ non sunt à Superioribus approbata, ex Charonda *lib. 12. Resp. 64.*

Leprosi verò sub communi vita simul congregari permitti debet propriam habere Ecclesiam cum comiterio & presbytero, sine præjudicio tamen antiquarum parochiarum, *c. 2. h. t. §. 8.* Episcopo quoque pro sepultura propria Ecclesiam edificare aut Monasterium construere, atque ex rebus Ecclesiæ, cui præſidet, dotare licet, hoc tamen discrimine, ut, si Monasterium construat, non nisi quinquage-

simam partem, si verò aliam Ecclesiam, non monasticis formandam regulis, sed ob aliam causam, non nisi centesimam partem census Ecclesiæ, cui præſidet, conferre debeat, *c. pen. sup. De donationibus.*

Porro obtinuit consuetudo ab antiquo recepta, ut versus orientem Ecclesiæ edificentur; de qua consuetudine testatur Clemens *lib. 2. Apostolic. Constitut. cap. 61.* Piaſec. *d. loco num. 3.*

Quæque de novis parochialibus Ecclesijs extruendis ex necessitate & gravi causa, etiam absque Reſtoris consensu, jam diximus obtinent quoque in Episcopatibus, ex simili necessitate & gravi causa de novo instituendis, *arg. c. Sicut univ. inf. De excessib. Prælator. & ex Bernardo Epist. 131. docet Zyp. h. t. n. 14.* subjungens, summo Reipubl. ac Religionis bono, ad instantiam Regis Philippi II. Pium IV. Pont. 4. Idus Maij 1559. crevisse novos Episcopatus in Belgio, & eorum districtus in dioceses erigendas se parasse ab Episcopatibus, Leodiensib., Ultrajectensib., & Cameracensib., alijsque, erectis Sedibus Episcopalibus Cameracensib. & Ultrajectensib., ac Collegiata Ecclesia Mechliniensib., in Archiepiscopales. Addebat Archiepiscopum Mechliniensem, licet Belgij Primas non sit, tamen inter cæteros esse primum, & in cæteris Rudolphi Imp. Mechliniensib. Cameracensem cessisse, vindicias ei addicente Serenissimo Principe nostro Alberto.

§. II. De reparandis Ecclesijs,

1. Ecclesia habet tacitam hypothecam in bonis suis, qui damnam intulit.
2. Tenentur ad reparationem alii ex consuetudine, alii ex conventionibus.
3. Hi essantibus, ex fabrica reparari Ecclesia debent.

1. **A**D Ecclesiarum reparationem tenentur in primis, quicumque sua culpa damnum intulerint, tam Jure divino & naturali, quam positivo, sive civili sive Canonico: adeo ut Ecclesia, ex æquitate juris Canonici, in bonis eorum tacitam habeat hypothecam, & quidem potiorem tacita hypotheca mulieris, quam ea habet pro dote in bonis mariti, atque etiam hñci. Sic & Prælati vel Magistratus.